

## KORREFERÁTUMOK

NAGY ZOLTÁN, a mezőgazdasági tudományok kandidátusa

Országos Takarmányozási és Állattenyésztési Felügyelőség, Budapest

A vitavezető előadásban kitűnő áttekintést kaptunk a szarvasmarha — azon belül a húshasznú szarvasmarha — gyepek fű- és szénatermésére, valamint egyéb tömegtakarmányokra alapozott takarmányozásáról.

Hozzászólásomban az előadáshoz kapcsolódva néhány összefüggésre szeretném felhívni a figyelmet. Elsőként azt tekintjük át, hogy melyek az alapvető célkitűzések a húshasznosítású szarvasmarhatartásban.

1. Olyan fajták beállítását kell előtérbe helyezni, amelyek nagy hústermelést és annak minőségi javítását eredményezik.
2. Nagy munkatermelékenységet biztosító kis eszközigényű megoldásokat kell szorgalmazni.
3. El kell érni az évenkénti egy borjúszaporulatot (induló tehénállományra a 78—80 %-ot).
4. A takarmányellátás döntő részét a kedvezőtlen adottságú területekről, elsősorban a gyepekről, valamint a különböző melléktermékek felhasználásával biztosítani.

### *A húshasznosítású szarvasmarhatartás jelenlegi helyzete*

327 üzemben kereken 62 000 tehenet (76 000 tehenet és termékenyített üszőt) tartanak.

A fajtaválasztás a kialakulás kezdetén van. 14 fajttal, ill. konstrukcióval foglalkoznak. A termelőszövetkezetek állományának 98,5 %-a, az állami gazdaságok állományának 41 %-a magyartarka.

A borjúszaporulat az induló tehénállomány százalékában 66,2. A tehénkiesés 24,9 %, a borjúkiesés 13,5 %. A választáskori átlagsúly 183 kg, az átlagos első elléskori életkor 29,4 hónap volt.

A húshasznosítású szarvasmarha jövedelmezhetőségét alapvetően a borjúszaporulat határozza meg. Amint az elmondottakból kitűnik, ez igen kicsi. Ennek azután egyenes következménye, hogy a tenyészetek jelentős része veszteséges. A termékenyítési lehetőségek elmulasztásán, valamint egyéb munkaszervezeti, stb. kérdések megoldatlanságán kívül alapvetően közrejátszottak

ebben a takarmányozással kapcsolatos minőségi, mennyiségi és felhasználás-technikai problémák.

A takarmányozással összefüggő kérdéseket érdemes elemezni. Egy húshasznosítású tehén és szaporulatának napi gyeptakarmányigényét alapul véve a 76 000 tehén és termékenyített üsző éves takarmányigénye szénaértékben 3 116 000 q. 88 106 ha gyepterület termését használták fel takarmányozásra, tehát átlagosan 35 q szénatermést biztosítottak hektáronként (az állami gazdaságok 23 q/ha-t, a tsz-ek 40 q/ha-t). Egy tehénre jutó legelőterület: 1,2 ha.

Amennyiben ezek a számok a tényeket tükrözik, meg kell állapítani, hogy vagy nem a legkedvezőtlenebb területen tartották a húshasznosítású állományokat (1976. évi széna átlagtermés 12,1 q volt, tsz-ek 12,6 állami gazdaságok 10 q), vagy már fejlettebb termesztéstechnikát alkalmaztak e területeken, és ez valószínűbb, amit az is igazol, hogy az összterület 13 %-át öntözték. De arra is határozottan utal mindkét szektor termésátlaga, hogy a területek zömén két növendéket tudtak biztosítani, amely termésmennyiség — optimális fejlettség idején — legeltetve — 100—110 nap legeltetést tesz csak lehetővé.

A legeltetés idejének meghosszabbítására a következő lehetőségeket használták ki:

Az első és második növendék legeltetését széthúzták, az elvénült, táplálóanyagokban már szegény fűvet is legeltettek.

Póttakarmányként — a kritikus időszakban — „egyéb legelőn” szudáni fűvet, stb. vagy mellékterméket is legeltettek ill. etettek.

*Ezek a következőkre hívják fel a figyelmet:*

- Az értékelésnél nem csupán a gyepterületekkel szükséges számolni, hanem valamennyi fő-termőterülettel.
- Az elvénült gyept legeltetésekor pótolni szükséges a hiányzó táplálóanyagokat.
- A melléktermékek felhasználásának legnagyobb lehetősége a húshasznosítású szarvasmarhánál és juhnál van.

1985. évben a következő gyeptakarmányt evő állatlétszámmal számolhatunk:

- 300—320 ezer fejt tehén,
- 500 ezer üsző,
- 210—250 ezer nem fejt tehén
- 2,8 —3,3 millió felnőtt juh,

ezekből a számokból kitűnik, hogy a húshasznosítású tehénállományt a jelenleginek négyszeresére kell növelni.

A melléktermékek feldolgozásának — felhasználásának — fejlődését is figyelembe véve a gyeptakarmány — melléktermék-takarmány etetésének aránya

72—28%-ban látszik megalapozottnak. Ez azt jelenti, hogy 250 ezer nem fejt tehén és szaporulata évi takarmányigénye 10,3 millió q szénaérték (1976. évi összes gyeptakarmány termésnek 62%-a) és 4 millió q melléktermék.

Csak mellékesen említtem meg, hogy az 1990. évre tervezett 400 ezer húshasznosítású tehén és szaporulata eltartásához annyi gyeptakarmányra van szükség, mint amennyi az 1976. évi összes termés volt. A tervezett szarvasmarha- és juhlétszám növelése csak abban az esetben realizálható, ha a gyepek fűtermése évről évre emelkedik. 1985-re a jelenleginek duplája, 1990-re három- és fél, négyszerese lesz. A melléktermékek felhasználása pedig többszöröse lesz a jelenleginek.

Véleményem szerint a melléktermékek további felhasználásával számolhatunk, ha a betakarítás, feldolgozás — dúsítás — területén megfelelő fejlődés mutatkozik.

Az egy üzemre jutó húshasznosítású tehén és termékenyített üszőállomány-létszám — különösen a termelőszövetkezetekben — igen alacsony (tsz-ekben 204, állami gazdaságokban 621.) Sajnos tovább rontja a helyzetet, hogy 67 termelőszövetkezetben és 13 állami gazdaságban 100-as létszám alatti állományok vannak. Nagyüzeminek tekinthető 300 feletti állománynagysággal a termelőszövetkezetek 14,3%-a, az állami gazdaságok 27,4%-a rendelkezett.

Véleményünk szerint a tervezett fejlesztést igen nagymértékű koncentráció segítheti elő. Különösen a kedvezőtlen adottságú területek hasznosításba vonásával minden lehetősége adott annak, hogy nagy kiterjedésű, összefüggő területeken, nagy létszámú húshasznú állományokat, valamint juhállományokat koncentráljunk, esetleg termelési rendszerek keretében vagy egyéb társulási lehetőségeket is kihasználva. Tájékoztató jellegű vizsgálatokat végeztünk e témában és kiderült, hogy a 19 megyében 388 000 ha-t tesz ki az összefüggő, nagy kiterjedésű természetes gyepterület. 108 egység átlagos területe 3 590 ha. Az 1985-re tervezett húsmarhaállomány 33%-át (83 000 db-ot), a juhállomány 29%-át (egy milliót) összefüggő gyepterületen tartjuk el.

Az összefüggő gyepterületeken történő koncentráció lehetővé tenné a természetes gyepek jelentős hányadának, közel 30%-ának koncentrált megjavítását. (táblásításokat, újraterelítéseket, felülvetéseket, a nagyüzemi gépésítés kihasználását, a repülőgépes műtrágyázást, stb.) E területről 1985-re mintegy 9 millió q szénaértéket lehetne biztosítani. A gyepek fűtermésének legeltetéssel történő hasznosítását mai ismereteink szerint elsősorban a húshasznosítású, nem fejt tehénrel és szaporulatával, üszővel, a kettős hasznosítású fejt tehénállomány egy részével, az anyajuhhal és jerkével gazdaságos megoldani.

A kutatás eredményei azonban felhívják a figyelmet arra, hogy számítani kell a húshasznosítású növendékmарhák előhizlalásának, valamint a pecsenyebarány szoptatásra és legeltetésre alapozott hizlalásának lehetőségével is.

Csupán egy kísérleti eredményre utalok ezzel kapcsolatosan. 1961—1970-ig (10 évig) folytatott kísérlet eredménye azt bizonyítja, hogy fiatal magyartarka bikák előhizlalása igen jó eredménnyel megoldható, kizárólag öntözött legelő fűtermésére alapozva. 152 napos átlagos legelési idő alatt a napi súlygyarapodás 800 gr volt. Egy hektár hozama pedig 1 364 kg. 301 napos összes hizlalási idő alatt (ebből a legelőn történő előhizlalás 152 nap) 299 kg volt a darabonkénti összes súlygyarapodás. Végeredményben a 201 kg élősúllyal beállított bikák 500 kg-os végsúlyt értek el. Természetesen ennek a hizlalási formának jelentősége a számottevő takarmányozásiköltség-megtakarításban van.

Ezzel kapcsolatosan felmerül a kérdés, valóban csak a kedvezőtlen adottságú területekre szükséges és ésszerű-e koncentrálni a húshasznosítású szarvasmarhát? Azt gondolom, hogy a szántóföldi növénytermesztésre alig, vagy egyáltalán nem alkalmas, de gyeptermesztésre kitűnő adottságú területeket is számításba kell venni, a húsmarha és a juh takarmányellátására.

Ugyanis igen jelentős kiterjedésű természetes gyepterülettel rendelkezünk — főleg a csapadéokban gazdag dunántúli, észak-magyarországi, valamint az öntözhető körzetekben — ahol az adottságok egyéb kultúrnövények termesztésére ugyan kedvezőtlenek, de korszerű gyepgazdálkodás kialakítására kimondottan kedvezőek. Ezeken a területeken feltétlenül gazdaságosnak mutatkozik a húshasznú szarvasmarha legelőre alapozott takarmányozása, esetleg előhizlalással kombináltnak is. Nem véletlen, hogy az országban az egyik legjobb eredményt, ilyen adottságú körzetben érték el, a Vas megyei Nyőgéren. A nyőgéri húshasznosítású szarvasmarhatelep néhány eredményeséget jelző mutatóját a következőkben ismertetem:

201 induló tehénállománnyal 97 %-os borjúszaporulatot értek el, az országos átlag; 66,2 %-kal szemben. Az összes borjúkiesés mindössze 5 % volt (az országos átlag 13,5 %). Az átlag választáskori nap 179, az átlagsúly 208 kg volt, (az országos átlag 174 nap, 183 kg).

Egy nem fejt tehénre és szaporulatára 0,38 ha legelőterület jutott, a 187 napos legelési idő alatt. Amint azt már említettem, az állami gazdaságoknál ez 1,9 a termelészövetkezeteknél 1,1 ha volt.

Egy állat és szaporulata egész évi takarmányellátására 0,6 ha terület termését használták fel, ebből a gyeptertermés részaránya 78 %. Ilyen teljesítmények után az már természetes, hogy az ágazat eredményesen működött és működik. 1976. évben egy állatra — az állami támogatást is beszámítva — 1 800,—Ft nyereséggel zárt. Külön figyelmet érdemel ennek az üzemnek minden részletre kiterjedő technológiai terve, különösen pedig — OMFB segítségével épített — az igényeket kielégítő, rendkívül olcsó komplett telep építése (egy férőhely 4 750,—Ft).

Befejezésül szeretném felhívni a figyelmet a húshasznú szarvasmarha és a juh egymást kiegészítő tartásának lehetőségére, különösen a nagy, összefüggő gyepterületek tökéletesebb hasznosítása érdekében.

SCHMIDT JÁNOS, a mezőgazdasági tudományok kandidátusa,  
Agrártudományi Egyetem, Keszthely —  
Mosonmagyaróvári Mezőgazdaságtudományi Kar

A kérődző állatok takarmányozása abban különbözik alapvetően az egygyomrú állatok táplálásától, hogy a kérődzőknél a táplálóanyagok túlnyomó többsége a bendőmikroflóra lebontó és szintetizáló tevékenységének közbeiktatásával jut el a gazdaszervezethez.

Ez azt jelenti, hogy a kérődző állatok takarmányozása akkor felel meg legjobban az állat igényének, ha a bendőflóra optimális működésének feltételeit biztosítjuk. E feltételek közül két lényegesnek — a bendő állandó kémhatásának és a laza bendőtartalomnak — a kialakítása szempontjából a szálastakarmányok alapvető jelentőséggel bírnak. A szálastakarmányok közül a silózott takarmányok egyre inkább teret hódítanak a kérődző állatok takarmányozásában. Ez a silózásnak a szénaszárításnál elvitathatatlanul kisebb táplálóanyag-veszteségével, a silózás jobb gépesíthetőségével és kisebb energia igényével áll összefüggésben. A szilázs jó lehetőséget biztosít arra is, hogy a hizlalás egész időszaka alatt etetve stabil bendőflórát tudjunk segítségével kialakítani.

A szarvasmarha-hizlalás során a silózott takarmányok közül a silókukorica-szilázs, a fű- illetve a lucernaszenázs és szilázs felhasználása a legkiterjedtebb. A silókukorica-szilázs, amennyiben az legalább 30 % szárazanyag-tartalommal kerül besilózásra és ennek megfelelően keményítőérték-koncentrációja eléri az 56—58 %-ot, jelentős szerepet játszik a hízómarhák energia-szükségletének kielégítésében. Az ilyen keményítőérték-koncentrációjú silókukorica-szilázs ugyanis intenzív hizlalás esetén az energiaigény 40—50 %-át, kevésbé intenzív hizlalás esetén pedig az energiaszükséglet 50—60 %-át tudja fedezni. Ezen túlmenően a nagy szárazanyag-tartalmú silókukorica-szilázs a bendőélet feltételeinek megfelelő alakításával szükségtelenné teszi, hogy a hízómarhák takarmányadagjában széna, vagy más szálastakarmány szerepeljen.

A 30 % feletti szárazanyag-tartalom nem csak a nagy keményítőérték-koncentrációnak, hanem a jó minőségű szilázsnak és ebből következően a jó etethetőségnek, valamint a kis táplálóanyag-veszteségnek is alapvető feltétele. Csak a nagy szárazanyag-tartalommal besilózott silókukorica erjesztésekor várhatunk olyan szervessav összetételű takarmányt, melyben az erjedési savak 70 %-át a tejsav teszi ki, és a takarmányfelvételt visszavetítő ecetsav nem haladja meg a 30 %-ot. A vajsav ugyan nem korlátozza az állatok takarmányfelvételét, de jelenléte a szilázsban mindig tekintélyes táplálóanyag- veszteséget jelent.

Amennyiben nem használunk valamilyen silózási segédanyagot, a fű-félék és pillangósok silózásakor is akkor kapjuk a legjobb minőségű szilázst, ha annak szárazanyag-tartalma 30—40 % közé esik. Az egymenetes és kétmenetes silózás kérdését azonban másként kell megítélni a fűfélénél és másként a pillangós virágú növényeknél.

A fűfélék a pillangósoknál kisebb fehérjekoncentrációjuk következtében elsősorban az állatok energiaszükségletének kielégítését szolgálják. Ahhoz, hogy ezt a feladatukat betölthessék, arra van szükség, hogy belőlük a hízóállatok jelentősebb szárazanyag-mennyiséget vegyenek fel. Erre azonban csak akkor számíthatunk, ha a fűszenázs szárazanyag-tartalma 30% felett van. Amíg 20% szárazanyag-tartalmú fűszilázsból az állatok jó minőség esetén is csak 4,0—4,5 kg szárazanyagot vesznek fel, addig 35% szárazanyag-tartalmú szenázs etetésekor a szárazanyag-felvétel a 10—11 kg-ot is elérheti. A fűfélék fonnyasztásakor a táplálóanyag-veszteség is kevesebb mint a pillangósok fonnyasztása esetén, ami abból következik, hogy a fonnyasztott fű betakarításakor ellentétben a pillangósokkal csak minimális a levélpergésből eredő veszteség. A fonnyasztás tehát a fűféléknél takarmányfelvételt növelő tényező, mely azonban nem növeli meg jelentősebben a silózás táplálóanyag-veszteségét.

A pillangós takarmányok nagy fehérjekoncentrációjuknál fogva elsősorban mint fehérjeforrás jönnek szóba a szarvasmarha-takarmányozásban. Ugyanakkor a fonnyasztás a pillangósoknál a levélpergés és túlfonnyasztás esetén a denaturáció következtében tekintélyes fehérjevesztéssel jár. Ezért a pillangós zöldtakarmányt csak akkor érdemes a kétmenetes silózás tekintélyes táplálóanyag-veszteségének kitenni, ha a hízómarha napi adagjában nincs más olyan takarmánykomponens, mely a laza bendőstruktúrát kialakítaná. Ilyen esetben ugyanis a pillangós takarmányra a fehérjeigény nagyobb részének fedezésén túlmenően a normális bendőerjedés feltételeinek kialakítása is feladatként hárul. Amennyiben a takarmányadagban nagy szárazanyag-tartalmú silókukorica-szilázs vagy fűszenázs, vagy 1—2 kg széna illetve szálástakarmány brikett van, melyek a strukturális funkciót ellátják a bendőben, úgy a pillangós zöldtakarmányt a kisebb veszteséget és több munkaszervezési előnyt biztosító egymenetes eljárások valamelyikével célszerű besilózni. Ma már állnak rendelkezésre olyan egymenetes pillangós silózási eljárások, melyekkel olyan minőségű szilázst lehet előállítani, melyből 300—500 kg súlyú hízómarhák 3—5 kg szárazanyagot is hajlandók jó étvággal elfogyasztani. Ilyen mennyiségű, pillangós szárazanyaggal 400—500 g em. nyers fehérjéhez jutnak az állatok, ami fehérjeigényük mintegy 50—55%-át fedezi.

Azt a kérdést tehát, hogy a pillangós takarmányokat szilázs vagy szenázs formájában adjuk-e hízóállatainknak, csak a takarmányadag többi komponensének ismeretében lehet egyértelműen eldönteni.

A szilázs azonban csak akkor elégítheti ki az említett igényeket, csak akkor fedezheti az állatok energia- vagy fehérjeszükségletének jelentős részét, ha az jó minőségű. Tömegtakarmányaink között aligha van még egy olyan takarmány, melynél a minőség és a takarmányfelvétel olyan szoros összefüggésben van egymással mint a sziláznál. Ezért, ha a szilázsféléket az eddiginél eredményesebben kívánjuk a szarvasmarha-hizlalás során felhasználni, úgy a minőséget a jövőben a sziláznál sokkal szigorúbban kell elbírálnunk.

KOVÁCS MIKLÓS

Tordas—Gyurói „Egyetértés” MgTsz, Gyuró

Korreferátumomban a szarvasmarhahús-termelés egy aránylag fiatal ágának: a húshasznú vagy borjúnevelő tehéntartásnak néhány takarmányozási kérdésével foglalkozom. Ezen a téren szövetkezeti gazdaságunk többéves gyakorlatot szerzett a HSZV — a Hús és Tejhasznú Szarvasmarhatermesztő Tsz-ek Közös Vállalkozása — tagjaként. A húshasznú tartásmódnak különböző intenzitású változatai vannak, és igen eltérőek az egyes fajták igényei is: az általam elmondandók az intenzíven tartott, magyartarka fajtájú húshasznú tehenekre érvényesek.

Az ágazat sajátos tartási körülményei és a tőle elvárt kisebb teljesítmények miatt szinte kínálja magát az eddig kevésbé, vagy egyáltalán nem hasznosított takarmányoknak: a gyepeknek és a melléktermékeknek, különösen a kukoricaszárnak feldolgozására. A húshasznú tehéntartás akkor lesz igazán gazdaságos és hatékony, ha e két területre építi takarmányozását.

Gazdaságunkban a *nyári* takarmányozást kizárólag legeltetésre alapozzuk. Nálunk egy felnőtt állatra mindössze 0,4 hektár nagyságú, jól ápolt, műtrágyázott, szakaszosan adagolt gyepterület jut: ennek első növedékéből felesleg is képződik, de a július—augusztusi szárazságban öntözetlen viszonyaink mellett nem biztosítja az állatok ellátását. Ezért minden évben a legelők mellett, monokultúrában, a gyepekkel azonosan berendezett területen hibrid-szudánifüvet termelünk, tehenenkint 0,15 hektár nagyságú területen. Ez aszályos időben is két-három növedéket adva a gyepekkel azonos módon éppen akkor legeltethető, amikor az öntözetlen legelő kiszárad: így az állatok folyamatos nyári legeltetését az időjárástól függetlenül, felnőtt állatonként 0,55 ha területen megoldjuk és még a téli szénaszükséglet zöme is megterem.

Meggyőződéssel valljuk, hogy a mi viszonyaink között a gyepek feleslegéből szénát kell készíteni, még ha ez a munka több gonddal jár is, mint a savanyítás. A jó minőségű rétiszéna étrendi hatását és beltartalmát egyik savanyítási eljárással sem tudjuk elérni és a gyepből könnyebb is szénát készíteni, mint a pillangósokból. E munka gyors, hatékony végzéséhez korszerű gépek is beszerezhetők, mint pl. a forgósvillás rendkezelő, a nagybálázók, a Hamster kocsi, a Hesston Stak Hand gépsor stb.

Ősszel nálunk a tehenek, borjak, üszők a kukoricatarlókat legelik egy — másfél hónapon át, állandóan javuló kondíció mellett.

A *téli* tartás költségeinek zöme a takarmányköltség: ennek szakszerű, takarékos alakítása az eredmények kulcsa. Ezért a téli tartásban egyértelműen az adagolt etetés mellett foglalunk állást, ha mégoly csábítóan egyszerűnek és munkatakarékosnak tűnik is az önetetés módszere. Minden biológiai állapotnak megvan a maga sajátos takarmányigénye és minden üzemben sokféle minőségű, évjáratok szerint változó összetételű takarmány áll rendelkezésre.

Az igények szakszerű és takarékos kielégítését a meglévő készletekből nem bízhatjuk a tehenekre és azt nem is adjuk ki az állattenyésztő kezéből.

A mi gyakorlatunk is igazolja azt a megállapítást, hogy a húshasznú tehenek téli kondíciója elsősorban a takarmányok energiaszintjétől függ: ezért ennek kielégítését fontosabbnak tartjuk, mint a kettőshasznosítás idejéből örökölt szabvány előírása szerint szükséges fehérje fedezését. Legfőbb feladat mind a nyári, mind a téli takarmányozás során a jó kondíció megőrzése, mert enélkül nincs eredményes vemhesülés. Tapasztalatunk szerint is könnyebb és főként olcsóbb a jó kondíciót megtartani, mint egy leromlott állományt újból feljavitani.

A téli takarmányozás gerince a szilázs etetése. A szilázst eddig teljes kukoricanövényből és a legelőnek vetett hibrid-szudánifű feleslegéből készítettük: az utóbbiból igen nagy terméseket lehet elérni és szilázsának fehérje-tartalma is nagyobb a silókukoricáénál. Több száz vagon gyakorlata alapján állítjuk, hogy a hybarból is lehet jól sikerült, jóízű silót készíteni, csak magas vegetatív víz-tartalmát rendrevágással és 24—36 órai fonnyasztással kellően le kell csökkenteni.

A húsmarha ágazat azonban akkor lesz igazán gazdaságos, ha silójának többségét a ma még veszendőbe menő és főtakarmánytermő területet nem igénylő kukoricaszárból tudjuk elkészíteni. Az amerikai kukoricaövezet farmerei szerint sem a kukoricatermesztés, sem a hústehéntartás nem lehet nyereséges a kukoricaszár húsmarhákval való hasznosítása nélkül: ez alighanem nálunk is igaz és erre a húsmarhát is tartó, kukoricát is termelő üzemekben fel kell figyelniük.

Ennek megvalósításához azonban nem elsősorban meggyőző érvelés és szépen szóló rábeszélés kell, hanem gép: olyan gép, amely a morzsolva betakarító kombájnok után visszamaradó szártömeget is fel tudja szedni, jól tömöríthető rövid szecskává tudja aprítani és mindezt nagyüzemi módon, nagy teljesítménnyel végzi. Szerencsére ma már van ilyen gép, több változatban is. Nekünk az elmúlt őszen egy John Deere 5440 típusú silókombájjal, kifejezetten szárbetakarításra készült STALKER adapterrel volt módunk a szomszédos martonvásári kutatóintézeti gazdaság segítségével 20 vagon szársilót készítenünk. Közvetlenül — 24 órán belül — a morzsoló kombájnok után haladva, 50 % nedvességtartalom feletti szárat silóztunk, minden adalékanyag nélkül és nagyüzemi méretekben kipróbálhattuk etethetőségét. A szilázs beltartalma a teljes kukoricanövényből készült siló értékének kétharmadát érte el: a tehenek naponta 30 kg-ot is jóízűen megettek belőle és napi 1,5 kg mennyiségű, kukoricadarából és NEOBETIN-ből álló abrakkiegészítés mellett semmivel nem maradtak el kondícióban, termelésben a teljes kukoricanövény-silót fogyasztó társaiktól. A John Deere silókombájn folyamatosan két Claas-Dominátor-100. napi teljesítményének kb. 60 %-át tudta besilózni és 500 hústenes állományunk egész szársiló-szükségletét be tudná takarítani.

Igen hasznos lenne, ha ez, vagy ilyen teljesítményű más gép mielőbb és minél nagyobb számban eljuthatna a kukoricát is, húsmarhát is termelő üzemekbe, mert e két ágazat együttműködése gyakorlatban is bizonyítottan megoldja a nagytömegű szár marhahússá transzformálását. Kétségtelen: nem olcsó egy ilyen gép. De ha meggondoljuk, hogy egy hozzánk hasonló méretű üzemben évente 100—120 ha fővetésű kukoricaterület takarítható meg vele, ennek áru-termelése hamar amortizálja a befektetést.

A nagy területen kukoricát termelő üzemek húshasznú teheneik abrak-igényét is olcsó melléktermékből fedezhetik. Nálunk a szárítóüzem előtisztítóján keletkező nedves rostaaljat (amely főként szem- és csutkatörmeléből áll) naponta gondosan prizmázzuk, fóliázzuk, leföldeljük és 1000 ha kukorica-terület mellett évente 14—16 vagon fél kukoricaértékű, jóízűen savanyított abrakhoz jutunk, amely megoldja a télen szoptató tehének abrakellátását. Még beruházás sem szükséges hozzá, csak egy kis odafigyelés.

És végül egy utolsó gondolat: más dolog a takarékos, olcsó takarmányozás és egészen más a hanyagság, a szakszerűtlenség. A húshasznú tehének kétségkívül beérik a kevésbé tömény, de egyébként kifogástalan minőségű takarmánnyal, ha abból mindennap jóllakhatnak. De ha nem kapnak enni, vagy csak értéktelen, romlott, kilúgozott takarmányt, arra ugyanúgy reagálnak, mint a többi állatfaj, legfeljebb nem olyan látványos-gyorsan, de annál zsebbenylóbban. Köztudott ugyanis, hogy a tehén a tartásban, takarmányozásban elkövetett minden merényletre először ivari életének szüneteltetésével reagál. Ha pedig egy évre elmarad az ágazat egyetlen hozama: a borjúszaporulat, ez a húshasznú tehéntartás biztos csődje. Ezt a fontos szempontot sohasem szabad az ágazat takarmányozásának alakításakor figyelmen kívül hagyni.